Anders Gadegaards prædiken 13. søndag efter trinitatis

Taler
Anders Gadegaard
Sognepræst og fhv. domprovst

Dato
17. august 2008

Sted
Vor Frue Kirke, Københavns Domkirke

Omstændigheder

Prædikentekster
Mikas Bog kapitel 6, vers 6-8
Matthæusevangeliet kapitel 20, vers 20-28

SAT I TJENESTE

Hvor er det dog almindeligt, det vi hører om. En mor, som er så ambitiøs på sine sønners vegne, at hun ikke undser sig for at bede om, at der skal tænkes på dem først, når de fine pladser uddeles. Hvem kender ikke forældre, der er villige til alt for, at det må gå deres børn godt – og såmænd gerne på bekostning af andre.

Det er let at se, at Zebedæus-sønnernes mor handler forkert, både overfor sønnerne og overfor de 10 andre disciple. At disciplene bliver vrede, er meget forståeligt, det er en helt igennem rimelig vrede, der blusser op i dem. Hvorfor skulle de to have større fordele ved det himmelske festmåltid end alle andre?

Det besynderlige i fortællingen er bare, at Jesus ikke irettesætter moren for hendes utidige emsighed. Derimod er det disciplenes harme, som fremkalder Jesu belæring og irettesættelse. I første omgang taler han mildt og forklarende til moren og sønnerne om, at det står til Gud at tildele pladserne i Himmeriget. Først da disciplene med rette bliver vrede, kalder han dem til sig for at irettesætte dem.

Hvem var hun, denne mor, som Jesus ikke bliver vred på? Vi hører om hende igen i slutningen af evangeliet, da Jesus er død på korset. Sammen med nogle få andre kvinder har hun på afstand betragtet sceneriet på Golgata; de, der stod dér, var de kvinder, som havde fulgt Jesus fra Galilæa og sørget for ham. De folk, som brød op fra familie og arbejde for at følge Jesus, var alle folk, som i ham så et nyt håb for fremtiden. Men mon det også gjaldt denne mor? Vi ved det ikke,

men vi har lov at gætte. Hendes to sønner var blevet grebet af hans forkyndelse og valgte at gå med ham og dermed forlade deres mor. Dermed tog de fremtiden fra hende, den trygge alderdom, hvor sønnerne sørger for deres gamle forældre. Mon ikke hun derfor valgte at bryde op sammen med dem? Havde hun overhovedet noget valg?

Ægte beskedenhed er bestemt en dyd. At man ikke har travlt med at fremhæve egne kvaliteter. Men det er også sandt, at man ikke skal sætte sit lys under en skæppe. Det er ikke nødvendigvis en dyd at undlade at kæmpe for sin livsudfoldelse – og endnu mindre at undlade at kæmpe for andres, for det er jo sønnerne, moren her kæmper for. Ud af kærlighed til dem.

Derfor er det også i kærlighed, Jesus taler til hende. Selvfølgelig må han afvise hendes urimelige ønske, og det ville være forventeligt, om moren blev fornærmet og bitter på Jesus over afvisningen. Men sådan forholder det sig ikke, tværtimod. Hun fortsætter med at følge Jesus, sørge for ham, tjene ham lige til det sidste. Selv da han er korsfæstet, og endog da hendes egne sønner har svigtet ham og sikkert sidder i Jerusalem og overvejer at vende tilbage til Galilæa og genoptage fiskeriet. Da står denne kvinde ved Golgata hos Jesus. Hun forstod tilsyneladende bedre end disciplene, hvad Jesus havde sagt. At det håb, Han forkyndte, var et håb om, at midt i lidelsen og døden, midt i det krævende liv, hvor vi alle uvilkårligt mister og mislykkes, der møder man Gud.

Således er der langt mere forkyndelse af håb i denne moderskikkelse end i de 10 disciples vrede på hende. Nok er vreden velbegrundet og retfærdig, men derved er den også så meget mere farlig. Hvis ti ud af tolv i en gruppe med rette har noget på de to sidste, kan de så let som ingenting med den viden holde disse to udenfor gruppen i ophøjet selvretfærdighed. Noget af det farligste for et fællesskab, lille eller stort, lige fra parforholdet til hele samfund, er netop dette at fastholde nogen i en outsider-position ud af retfærdighed. Det kan skyldes, at en person har gjort noget forkert og derfor skal have en straf, som lukker vedkommende ude fra det gode selskab. Eller at man ikke er i stand til at yde det, som alle forventer, og så hører man heller ikke til indenfor. Fængslet eller arbejdsløs, begge dele brændemærker et menneske.

Derfor griber Jesus ind overfor de ti på en meget pædagogisk måde. Han siger ikke, at de ikke har grund til at være vrede. Men han henviser til det forkerte i Zebedæus-sønnernes og morens ønske om at sidde på de herskendes pladser,

hvorved de ti rammes af den samme kritik, fordi de i deres vrede mod Jakob og Johannes viser, at de netop gerne selv ville sidde der og dermed heller ikke under de andre det. De er lige så nidkære og misundelige som Jakob og Johannes.

Modsætningen til misundelse er at tjene. Selve irettesættelsens indhold er altså dette: "Den, som vil være stor iblandt jer, han skal være jeres tjener." Det er en central tanke i Jesu forkyndelse, som han har arvet fra de gamle profeter. Som vi hørte profeten Mika sige: Ikke brændofre er Gud interesseret i, ikke den rette Gudsdyrkelse, men i at der handles retfærdigt, at man viser trofast kærlighed og årvågent vandrer med Gud.

Det er selve karakteristikken af den kristne eksistens: At være sat i tjeneste. I den kristne tro står den enkelte i centrum som en person, der er uendeligt elsket og værdifuld i Guds øjne. Alligevel kan Guds kærlighed til den enkelte ikke tænkes uden tjeneste. Tjenesten at sige Gud tak, og tjenesten at række kærligheden videre til andre. Den første tjeneste sker i bøn – ikke mindst som ved en gudstjeneste. Og tjenesten for næsten sker, når vi deler, hvad der er vort, med andre. Gudstjeneste og tjeneste for næsten hører uløseligt sammen. Ligesom Kristus tog al menneskelig lidelse på sig på korset og gav sig selv, sådan fortsætter han med at gøre hver gang, vi fejrer nadver i kirken. Fællesskabet ved bordet skal fortsætte udenfor kirken, idet vi gør os til ét med dem, der lider i verden. Idet vi deler ud af materielle goder, tid, opmærksomhed, hjælp og støtte, solidaritet og venskab. Først og fremmest med dem, som lider nød – af hvilken art og af hvilken grund det end måtte være.

Det er kirkens særlige grundlag for at øve diakoni. En Kristus-tjeneste i verden, for verdens skyld. Eller med Martin Luthers ord: "Her må det gøre dig ondt at se alle de uretfærdige lidelser, der rammer uskyldige – alt dette, der er så overvættes meget af alle vegne i verden på samme tid. Her må du gøre modstand, handle, bede eller, hvis du ikke formår mere, have inderlig medlidenhed. Se, dette er at bære Kristi og hans helliges nød og genvordigheder." [1]

Her ligger kirkens og den kristnes diakonale opgave og pligt. At gøre gældende, hvad der tjener til retfærdighed og fred i fællesskabet. Med næstekærlighedens etik, som vi kender den fra Jesus, som vores rettesnor. Hvor omsorgen for de mennesker iblandt os, der har det sværest, er det vigtigste. Hvis den store hjælp, der kan skabe forbedring for mange udsatte, ligger i politiske forandringer, så må diakonien også række dertil. Politisk diakoni kunne man kalde det. Det er

godt at give et måltid mad til hjemløse eller besøge ensomme og gamle. Men det er muligvis ikke godt nok, hvis det, de hjemløse har mest brug for, er utraditionelle boliger, og det, de gamle har mest brug for, er flere beskyttede boliger og plejehjem, så de kan få glæde af at bo sammen med andre, inden de bliver alt for affældige.

At tænke og handle politisk i denne forstand er både påkrævet og nødvendigt, hvis diakonien skal have tilstrækkelig effekt. For den enkelte som kristen og for kirkerne. På det lokale plan og på det globale plan i kampen for en retfærdig(ere) fordeling af verdens goder. Det mest foruroligende, ja oprørende forhold i verden i dag, er den uretfærdige fordeling af goderne mellem stenrige mennesker i vesten og de flere milliarder fattige i den tredje verden. Hvis kirkerne kunne bidrage til at ændre på det – f.eks. gennem en politisk kamp for ændrede handelsforhold mellem rige og fattige lande – ville det også være udtryk for en sand kristen diakoni.

Denne kirkelige indsats må og skal ske, uden at kirkerne opnår eller tildeles egentlig politisk magt. Overbevisningens kraft er den eneste, der er legitim for kirken. Der kan ikke drives direkte politik på en religiøs overbevisning. Tror man det, begår man fundamentalismens fundamentale fejl. Troen er motivations- og inspirationskraft, ikke en opskrift på den rette politik. Kirken skal ifølge sit væsen være magtløs. Men det er langtfra ensbetydende med, at den skal fremtræde som magtesløs.

Det særlige ved den kristne næstekærlighed er, at den grunder sig på *stedfortrædelse*. I kærlighed at dele sig selv med andre må altid begynde hos den anden. Sådan meddelte Kristus sig selv til enhver, han mødte, og som troede ham. Derfor kunne han stille kravet om næstekærlighed så totalt, som han gjorde. Fordi han ikke slutter der. Han slutter derimod med at vise hen til sig selv og sin tjenergerning, hvorledes han gav afkald på sin egen ret for andres skyld. Fordi han selv efterlevede dem, kan han stille disse overvældende krav til os om altid at stå til tjeneste.

Den kristne tros mystiske element er Jesu kærlighedsoffer i liv og død, der frembringer nyt liv i os, som tror det. Når vi hører om ham. Når vi deler ham mellem os ved nadverbordet. Når vi indtager vinen og brødet ved hans bord, da sidder vi på de fineste himmerigspladser ved siden af ham og indoptager hans kærlighed til os, så den findes i os som vores kærligheds evne til at gå ud og gøre

ligeså. En uudtømmelig kilde vi kan leve evigt af, og som kun vokser ved at blive udøst til andre.

Således skænker Gud, hvad han kræver. Han kræver tjeneste, og han skænker os selv netop alt dette i tjeneste for os, så vi derved får styrke til at leve lige sådan. Når vi ikke slår til overfor dette krav, kommer trøsten selv samme sted fra. Ligesom nederlaget ikke fik lov at triumfere i Jesu liv, fordi han opstod igen til nyt liv, således behøver opgivelsen, tvivlen og døden heller ikke triumfere i vort liv, også selv om det ofte kan se sådan ud. For Gud viste sig i et menneske netop for at møde alle, der ikke synes, de slår til, med sin betingelsesløse kærlighed. Gud er til stede midt i livet, midt i lidelsen og modgangen, som Jakobs og Johannes' mor erfarede det. Hører vi det, og tror vi det, får vi kendskab til vores umådelige forpligtelse om tjenesten for andre, og vi får kendskab til trøsten og styrken i troen på Guds nærvær. Den tro, der tilsiger os, at vi har alt at vinde i livet for og med andre, og intet at tabe, fordi alt er givet os på forhånd i Guds kærlighed til os. En kærlighed, som af væsen er uden betingelser, og som de største nederlag ikke nogensinde kan tage fra os. Det er den kristnes evige frihed og frelse.

1. [Martin] Luther: Prædiken om Nadveren, 1519
   – Anders Gadegaard: "Tro mod politik. Kristne værdier – byggesten til en politisk etik", s. 197. Eksistensen. 1. udg., 2. opl., 2020.

Kilde
Anders Gadegaard: "Tro mod politik. Kristne værdier – byggesten til en politisk etik", s. 178-184. Eksistensen. 1. udg., 2. opl., 2020.

Kildetype
Dokumentation i bogværk

Tags
13. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/anders-gadegaards-praediken-13-sondag-efter-trinitatis-2008